

20 april 2022

EMBARGO TOT 20 APRIL 2022, 13.00 UUR

AIV: Leg een stevig fundament voor een mondiale gezondheidsstrategie

De regering heeft in het coalitieakkoord een Nederlandse mondiale gezondheidsstrategie aangekondigd. Dat is een goede stap, want de alarmerende ervaringen met de COVID-pandemie en de mondiale ongelijkheid in toegang tot gezondheidszorg en –diensten, tonen eens te meer aan dat het staande mondiale gezondheidsbeleid niet toereikend is. Een dergelijke strategie heeft echter pas kans van slagen als Nederland zich aansluit bij de prioriteiten van de Wereldgezondheidsorganisatie WHO en bereid is om de mondiale gezondheid in de volle breedte te bevorderen.

Dat staat in het advies ‘Fundament voor een Nederlandse mondiale gezondheidsstrategie’ dat de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) op verzoek van de Tweede Kamer heeft uitgebracht. De Tweede Kamer vroeg de AIV om advies over een fundament van een Nederlandse mondiale gezondheidsstrategie. Duitsland, Noorwegen, het VK hebben al zo’n strategie vastgesteld. De WHO en VN hebben prioriteiten gesteld. Wat kan een Nederlandse strategie hier nog aan bijdragen?

De AIV stelt in de eerste plaats vast dat er dringende redenen zijn om niet achterover te leunen. Zo heeft Nederland zich te houden aan internationale afspraken zoals de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG’s). Er is ook een zeker eigenbelang aangezien veel gezondheidsrisico’s grensoverschrijdend zijn. En er is het besef van lotsverbondenheid met mensen buiten Nederland. Goede gezondheid is cruciaal voor (economische en sociale) duurzame ontwikkeling. Om deze redenen moet ook Nederland werk maken van een mondiale gezondheidsstrategie.

Die vaststelling heeft gevolgen. Internationale gezondheid is niet langer een kwestie van ontwikkelingssamenwerking alleen. En nationale gezondheid stopt niet bij de landsgrenzen. Daarom bepleit de AIV een multidisciplinaire aanpak: de zorgsector en de ministeries van volksgezondheid zijn nodig maar preventie betekent ook dat we kritisch kijken naar factoren als onze productiewijzen, ruimte voor ecosystemen en de ongezonde gevolgen van vervuilende industrieën en landbouw. Dat is lastig, weten we ook in Nederland, sinds de ervaringen met de Q-koorts. Maar het is nodig. Nederland kan het voortouw nemen in een multidisciplinaire aanpak omdat samenwerking over grenzen van vakgebieden heen ook past bij onze cultuur.

Een andere belangrijke aanbeveling is de aansluiting bij bestaande internationale kaders, zoals die van de Wereldgezondheidsorganisatie WHO en de SDG’s die bijdragen aan mondiale gezondheid. Nederland kan hier actief de samenwerking bevorderen, voorzien in specifieke kennis over bijvoorbeeld microbiologie en voortbouwen op zijn eerdere bijdrage aan onderwerpen als seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, HIV/Aids en geestelijke gezondheid.

Een strategie voor mondiale gezondheid impliceert ook dat we verder moeten gaan dan het bieden van noodhulp. Dat kan door bij te dragen aan de algehele gezondheidsinfrastructuur, door zich mondiaal grondig voor te bereiden op toekomstige pandemieën en door oog te hebben voor andere factoren die de gezondheid beïnvloeden, zoals sociaaleconomische omstandigheden en een schone leefomgeving. Internationaal erkende leidende beginselen die het recht op gezondheid steunen, zoals *one health* (over de samenhang tussen mens, dier en omgeving) en *do no harm* kunnen daarbij als richtsnoer dienen.

Om internationaal een volwaardige gesprekspartner te zijn, dient Nederland ook het eigen huis op orde te brengen. Momenteel is er geen ministerie gemandateerd om een mondiale gezondheidsstrategie te ontwerpen en uit te voeren. Het ligt voor de hand de regie bij het ministerie van VWS neer te leggen. Waar het gaat om het onderhouden van de (internationale) diplomatieke en

institutionele banden is het raadzaam het ministerie van Buitenlandse zaken het voortouw te laten nemen. Belangrijk is alle ministeries, en in het bijzonder LNV, EZK, I&W, OCW en Defensie te betrekken om invulling te geven aan het beginsel *Health in all Policies*. Nederland kan ernaar streven koploper te zijn door sector overstijgende samenwerking tot stand te brengen tussen bedrijven, maatschappelijke organisaties en financiële- en kennisinstellingen. Essentiële geneesmiddelen, vaccins en hulpmiddelen dienen mondiaal voor iedereen toegankelijk en betaalbaar te zijn.

Bert Koenders, voorzitter van de AIV: "Willen we echt lessen trekken uit de COVID-pandemie die ons land en de wereld heeft getroffen, dan moet het roer om. De mondiale gezondheid en de Nederlandse rol daarbij moeten dan prioriteit en geïntegreerd beleid van het kabinet worden. Dit vereist een duidelijke regierol van VWS, een gezondheidsgezant bij Buza, maar vooral agendering en uitvoering van een brede mondiale gezondheidsagenda. De AIV roept de Regering dan ook op om zo spoedig mogelijk met kennisinstellingen, bedrijven en ngo's en de partners uit het mondiale zuiden om de tafel te gaan zitten, een actieagenda op te stellen en daarbij aan te sluiten bij de doelstellingen van de WHO."